

a svých pomocníků i sborů a k hledání cesty k nápravě. Pavlovy pastorální listy a listy Jakubův, Petrovy a Janovy mají jim v tom být spolu s listy sborům ze Zjev. 2—3 zrcadlem. Od kněží, jáhnů i sborů vyžádala si Úzká rada zprávy o zjištěných nedostacích. Na základě tohoto materiálu byla sepsána nová redakce spisku obecně zvaného „Náprava“. Byl vydán asi r. 1553 tiskem s titulem „*Napomenutí stále ke všechněm věrným*“ jako vážná připomínka potřebné nápravy s řadou zevrubných pokynů pro obnovu křesťanského života. Po všeobecném oddíle, jenž mluví o bdělosti v osobním životě a vybízí k obnově živého vztahu k církvi, následují pokyny pro život v domácnosti a v různých povoláních. Rozsáhlá je „zpráva“ pánům pro jejich zvláštní postavení a úkoly. Celá knížka je chválou života oddaného Kristu na další doklad živé péče Jednoty o prohloubení křesťanství ve všech vrstvách jejích údů. Vydání „Nápravy“ bylo spojeno s obnovením smlouvy s Bohem, která měla být vždy základem existence Jednoty bratrské. Knížka se brzy vžila. „Žádné škody z toho napomenutí není v Jednotě. . . , nýbrž užitek v počátečních potěšeních a v naději ještě hojnější“, mohlo být v Úzké radě konstatováno příštího roku [D 175 n.]. Zůstala až do konce trvání Jednoty hojně užívanou a často vydávanou příručkou. I v tom smyslu, že pokyny v ní obsažené [na př. stran oděvu] byly pojímány jako normativní zákoník, takže Starší musili čelit jejímu příliš kasuistickému užívání.

Do padesátých let náleží patrně také sepsání „učednické knížky“ [příručky pro vzdělání bratrských kněžských mládevců, ač nepatří-li její vznik již do doby dřívější], další spisky pro soudce [„Povinnosti Bratří soudců“ a „Naučení soudcím a k soudu jdoucím“] i „Zpráva urozených mocných“ pro bratrské pány s vážným připomenutím jejich odpovědnosti při správě poddaných. Vrátime se k nim v další souvislosti. [Níže str. 324 a 320.]

VOLNĚJŠÍ POMĚRY, jimž se Bratři těšili na Moravě, nebyly dány jen tím, že se moravští stavové nepozdvihli proti Ferdinandovi, ale již starším zákonným stavem. Vladislavský mandát

proti Bratrům nebyl zemským sněmem přijat, král Ferdinand pak musil při svém nastoupení přísahat, že stavy zanechá při vlše zákona Božího tak, aby každý mohl Bohu sloužit podle svého poznání a naučení Páně. Pod vlivem zahraniční reformace, zvláště luterství, šířil se na Moravě protestantismus, navazující na tradice husitské, za podpory mnoha stavů. Král se pokusil zvrátit pokrok reformace na zemském sněmu v Brně r. 1550. Jeho úspěch byl by ohrozil i Bratry. Narazil však na rozhodný odpor, vedený zemským hejtmánem Václavem z Ludanic. Snad nebylo bez významu, že tento ochránce svobody svědomí [tím ovšem zároveň i práv stavovských] vyrostl v Jednotě bratrské; před delším časem se však od ní byl oddělil.

Na Moravě byl značný počet bratrských sborů městských i venkovských, mnohé z nich se školami. Vedle asi šedesáti sborů v Čechách lze odhadovat počet sborů moravských na osmdesát až devadesát. Sborny v Přerově, Prostějově [oba na pernštejnských panstvích], v Ivančicích, Třebíči, Uherském Brodě a německý sbor ve Fulneku náležely k nejpřednějším. Ale i venkovské Slezany [nedaleko Kroměříže] a Žeravice [u Kyjova] slyšíme jmenovat jako významná střediska v životě Jednoty.

V moravských sborech pokračovala tedy Jednota celkem *nerušeně ve své práci, i když navenek ztišeněji*. Zde se nyní zpravidla konaly schůze Úzké rady, zvláště když sem snáze mohl zajet B. Mach a pak i zástupcové sborů pruských a polských. Sem se vraceli, jak uslyšíme, pruští exulanti. Sem byl přenesen tisk bratrských knih, které vycházely v dalších letech v Prostějově, než si Bratři zřídili [1562] vlastní tiskárnu v Ivančicích. Přes to, že i na Moravě dolehla na tisk přísná censura, před r. 1547 neobvyklá, byly zde tiskové poměry volnější než v Čechách. Jednota se tu šířila. K r. 1553 jsou zprávy, že o křest svých dětí žádali Bratry i nečlenové Jednoty. Kněží vyhovovali, ale žádali, aby mezi kmotry byl Bratr, jenž by dbal o potomní výchovu dítěte. Také o oddavky přicházeli žádat lidé stojící mimo Jednotu. Moravy týkají se asi zprávy z r. 1556 [D 180 n.] svědčící, že se do sboru chodilo veřejně, ano že ke službám Božím docházeli i vyloučení. Účast na službách Božích měla patrně i u Bratří také svou spo-